

Sag C-700/22**Anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i
Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

15. november 2022

Forelæggende ret:

Nejvyšší soud (Tjekkiet)

Afgørelse af:

26. september 2022

Kassationsappellanter:

RegioJet a. s.

STUDENT AGENCY k.s.

Kassationsindstævnte:

České dráhy, a.s.

Správa železnic, státní organizace

Česká republika, Ministerstvo dopravy

[Udelades] KENDELSE

Nejvyšší soud (øverste domstol) [udelades] har i sagen iværksat af kassationsappellanterne **a) RegioJet a.s.**, [udelades], **b) STUDENT AGENCY k.s.**, [udelades] mod kassationsindstævnte **1) České dráhy, a.s.**, [udelades] **2) Správa železnic, státní organizace**, (forvaltning af jernbaner, statsorganisation) [udelades] **3) Česká republika – Ministerstvo dopravy** (Den Tjekkiske Republik – transportministeriet), [udelades] vedrørende en påstand om tilbagebetaling af offentlig støtte, som blev tildelt ulovligt, og en påstand om beskyttelse mod illoyal konkurrence, der verserer for Městský soud v Praze (byretten i Prag), referencenummer Cm 6/2015, til prøvelse af dom afsagt af Vrchní soud v Praze (appeldomstolen i Prag) den 23. september 2020, referencenummer 3 Cmo 10/2019-463, hvis affattelse blev berigtiget ved kendelse af 3. december 2020, referencenummer 3 Cmo 107/2019-501, samt inden for rammerne af en

kassationsanke iværksat af kassationsindstævnte 1) til prøvelse af kendelsen om berigtigelse, afsagt følgende kendelse:

I. [Udelades]

II. Nejvyšší soud (øverste domstol) **anmoder** Den Europæiske Unions Domstol om på grundlag af artikel 267 TEUF at besvare det følgende præjudicielle spørgsmål:

Skal bestemmelsen i artikel 108, stk. 3, sidste punktum, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at en national ret inden for rammerne af en procedure, der er indledt på begæring af tredjemand (konkurrent), er forpligtet til at pålægge støttemodtageren at tilbagebetale en støtte, der er ydet i strid med denne bestemmelse, selv om forældelsesfristen for Kommissionens beføjelser i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (på det tidspunkt, hvor den nationale ret træffer afgørelse) er udløbet, hvilket fører til, at den tildelte støtte må anses for en eksisterende støtte i henhold til denne forordnings artikel 1, litra b), nr. iv) og artikel 17, stk. 3?

B e g r u n d e l s e:

I.

Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne ved de tjekiske domstole

1. I den foreliggende sag er der (bl.a.) tale om en tvist om tilbagebetaling af en pengeydelse, som efter kassationsappellanternes opfattelse udgør offentlig støtte, som kassationsindstævnte 2 under medvirken af kassationsindstævnte 3 ulovligt tildelte kassationsindstævnte 1.

2. Kassationsappellanterne har i deres egenskab af konkurrenter til kassationsindstævnte 1 gjort gældende, at kassationsindstævnte 1 i resultatet af betaling af salgsprisen i henhold til en købsaftale vedrørende en del af virksomhed, som var indgået den 26. juni 2008 mellem kassationsindstævnte 1 som sælger og kassationsindstævnte 2 som køber, ulovligt fik tildelt offentlig støtte, delvis fordi den fastsatte salgspris blev ansat for højt med det i stævningen angivne beløb, og delvis fordi salgsprisen blev betalt med offentlige midler, idet kassationsindstævnte 1 på den måde indløste de midler, som kassationsindstævnte 1 oprindeligt havde modtaget i form af indskud fra statskassen med henblik på at forvalte jernbaneinfrastruktur i almenhedens interesse.

3. Retten i første instans [Městský soud v Praze (byretten i Prag)] forkastede søgsmålet ved dom afsagt den 6. februar 2019 [udelades]. Efter at kassationsappellanterne iværksatte anke, stadfæstede appeldomstolen [Vrchní

soud v Praze (appeldomstolen i Prag)] ved dom afsagt den 23. september 2020 [udelades] dommen afsagt af retten i første instans med hensyn til sagens realitet.

4. Appeldomstolen begrundede sin afgørelse med, at Kommissionen ikke havde indledt nogen procedure vedrørende tildeling af den formodede ulovlige støtte, og at forældelsesfristen i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 dermed var udløbet. Ifølge appeldomstolen skulle betalingen af den omhandlede salgspris, selv om den udgjorde en offentlig støtte, derfor betragtedes som eksisterende offentlig støtte, idet retten således ikke kunne anordne tilbagebetaling i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF.

5. Kassationsappellanterne har iværksat kassationsanke til prøvelse af appeldomstolens dom, idet de har gjort gældende, at der foreligger en retlig fejl.

6. Kassationsappellretten har under behandling af kassationsanke konstateret, at sagens udfald afhænger af besvarelse af spørgsmålet om, hvorvidt udløb af forældelsesfristen for Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte er til hinder for, at en national ret ved en direkte anvendelse af artikel 108, stk. 3, TEUF pålægger støttemodtageren at tilbagebetale en støtte, som ikke er blevet anmeldt til Kommissionen i overensstemmelse med denne artikel.

II.

Anførte nationale forskrifter

7. Sagen afgøres på grundlag af EU-retlige forskrifter, der finder direkte anvendelse. National lovgivning finder ikke anvendelse i sagen.

III.

Anførte EU-retlige forskrifter

8. I henhold til artikel 107, stk. 1, TEUF, bortset fra de i traktaterne hjemlede undtagelser, er statsstøtte af enhver art, eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler i enhver form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller produktion af visse varer, uforenelig med det indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

9. I henhold til artikel 108, stk. 1, TEUF undersøger Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne løbende de i disse medlemsstater eksisterende støttesystemer. Kommissionen foreslår dem sådanne foranstaltninger, som det indre markeds gradvise udvikling eller funktion kræver.

10. Artikel 108, stk. 2, første punktum, TEUF fastslår, at Kommissionen, såfremt den efter at have givet de interesserede parter en frist til at fremsætte deres bemærkninger finder, at en støtte som ydes af en stat eller med statsmidler, i henhold til artikel 107 ikke er forenelig med det indre marked, eller at denne støtte

misbruges, træffer afgørelse om, at den pågældende stat skal ophæve eller ændre støtteforanstaltningen inden for den tidsfrist, som Kommissionen fastsætter.

11. I henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF skal Kommissionen underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil. Er Kommissionen af den opfattelse, at det påtænkte er uforeneligt med det indre marked i henhold til artikel 107, iværksætter den uopholdeligt den i stk. 2 fastsatte fremgangsmåde. Den pågældende medlemsstat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig afgørelse.

12. I henhold til artikel 1, litra b), nr. iv) i Rådets forordning (EU) 2015/1589 forstås ved »eksisterende støtte« i denne forordning støtte, der betragtes som eksisterende støtte i henhold til forordningens artikel 17.

13. I henhold til artikel 1, litra c), i Rådets forordning (EU) 2015/1589 forstås ved »ny støtte« i denne forordning enhver støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som ikke er eksisterende støtte, herunder ændringer i eksisterende støtte.

14. I henhold til artikel 1, litra f), i Rådets forordning (EU) 2015/1589 forstås ved »ulovlig støtte« ny støtte, der er gennemført i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF.

15. I henhold til artikel 17, stk. 1 og 3, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 forældes Kommissionens beføjelser til at kræve tilbagebetaling efter ti år (stk. 1). Enhver støtte, for hvilken forældelsesfristen er udløbet, anses for at være eksisterende støtte (stk. 3).

IV.

Begrundelse for det forelagte præjudicielle spørgsmål

16. Det forekommer relevant at påpege, at det forelagte spørgsmål udelukkende vedrører støttemodtagerens forpligtelse til at tilbagebetale støtten som sådan (dvs. uden andre eventuelle krav, der er afledt af tildeling af den ulovlige støtte i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF, herunder for eksempel renter af støtte eller erstatning, der er ydet for tidligt).

17. Det forekommer ligeledes relevant at påpege, at der i det foreliggende tilfælde ikke er tale om spørgsmålet om, hvilken forældelsesfrist der gælder i hovedsagen (der med rimelighed kan stilles i andre tilfælde) for tilbagesøgning af ulovlig støtte på grundlag af direkte anvendelse af artikel 108, stk. 3, TEUF, men til gengæld alene om spørgsmålet om, hvorvidt støttemodtageren ligeledes er forpligtet til at tilbagebetale en sådan støtte, som i henhold til artikel 1, litra b), nr. iv), sammenholdt med artikel 17, stk. 3, i Rådets forordning (EU) 2015/1589, som følge af udløbet af den heri fastsatte forældelsesfrist, anses for eksisterende

støtte, dvs. en støtte som (i hvert fald i henhold til ordlyden af disse bestemmelser) artikel 108, stk. 3, TEUF ikke (i hvert fald i fremtiden) finder anvendelse på.

18. De ovennævnte EU-retlige bestemmelser besvarer ikke uden nogen rimelig tvivl spørgsmålet om betydningen af forældelsen af Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589, for støttemodtagerens forpligtelse til at tilbagebetale støtte, der er ydet i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF, som støttemodtageren (i et andet tilfælde) ville være omfattet af ved direkte anvendelse af denne bestemmelse, eller hvis den nationale ret er forpligtet til at anordne overholdelsen af denne forpligtelse [jf. 25. betragtning til Rådets forordning (EU) 2015/1589, og f.eks. Domstolens dom af 11.7.1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) m.fl. mod La Poste m.fl., i sag C-39/94, og af 8.12.2011, Residex Capital IV CV mod Gemeente Rotterdam, i sag C-275/10].

19. Af 26. betragtning til Rådets forordning (EU) 2015/1589 fremgår det ganske vist, at der af hensyn til retssikkerheden bør indføres en forældelsesfrist på 10 år for ulovlig støtte, således at der ikke kan påbydes tilbagebetaling efter udløbet af denne frist. Det fremgår imidlertid ikke klart, om denne begrænsning og dens konsekvenser kun vedrører Kommissionen, når den eventuelt træffer afgørelser (i henhold til forordningens artikel 16), eller om denne bestemmelses virkning i vis grad (også) kan opstå, når den nationale ret træffer afgørelse i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF.

20. Det fremgår ligeledes af de nationale domstoles meddelelse til Kommissionen om de nationale domstoles anvendelse af statsstøttereglerne (2021/C 305/01), at Rådets forordning (EU) 2015/1589 på den ene side ikke indeholder nogen bestemmelse om de nationale domstoles beføjelser og forpligtelser (punkt 70), mens det på den anden side understreges i meddelelsen, at de nationale domstoles rolle ved gennemførelsen af statsstøttereglerne er begrænset til vurderingen af, om en bestemt støtteforanstaltning udgør eksisterende støtte, i hvilket tilfælde den nationale ret ikke kan afhjælpe tilsidesættelsen af artikel 108, stk. 3, TEUF (punkt 69).

21. Ifølge den forelæggende ret giver disse EU-retlige bestemmelser derfor ikke et entydigt svar på det stillede spørgsmål (eller også udgør ikke en tilstrækkelig belyst retsakt).

22. Domstolen har i flere domme udtalt sig om problematikken og konsekvenserne af udløbet af forældelsesfristen for Kommissionens beføjelse på området for tilbagesøgning af støtte i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 [tidligere i henhold til artikel 15, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22.3.1990 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 93 TEF]. Dette har imidlertid været tilfældet i en anden faktisk kontekst eller ved bedømmelsen af andre påstande end den i den foreliggende sag fremsatte.

23. I dom af 5. oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH m.fl. mod Finanzlandesdirektion für Tirol m.fl., i sag C-368/04, opstillede Domstolen et generelt princip, hvorefter forordningen regulerer og styrker Kommissionens praksis på området for undersøgelse af statsstøtte og ikke indeholder nogen bestemmelse om de nationale domstoles rettigheder og forpligtelser, som fortsat er reguleret af traktatens bestemmelser, som fortolket af Domstolen.

24. Dernæst i dom af 16. april 2015, Trapeza Eurobank Ergasias AE mod Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE), i sag C-690/13, fastslog Domstolen nærmere, at støtte i henhold til artikel 1, litra b), i forordning nr. 659/1999 kan anses for eksisterende støtte, når den er ydet efter traktatens ikrafttræden i den pågældende medlemsstat, men den forældelsesfrist på ti år, der er fastsat i artikel 15, stk. 3, i denne forordning, er udløbet, således at den pågældende medlemsstat ikke er forpligtet til i tilfælde af tildeling af en sådan støtte, at anvende den procedure for forudgående kontrol, der er fastsat i artikel 88, stk. 3, TEF. Baggrunden for denne udtalelse var vurderingen af en fordel, der var indrømmet en bank, og som bestod i muligheden for ensidigt at oprette pant på grundlag af en national bestemmelse fra 1929, eller vurderingen af, hvorvidt den pågældende nationale bestemmelse fandt anvendelse eller ej. Det vedrører således ikke en national rets forpligtelse til som følge af et søgsmål anlagt af en konkurrent til støttemodtageren at pålægge støttemodtageren tilbagebetaling af den pengemæssige støtte (eller betaling af den ydede pengeydelse tilbage til den institution, som har tildelt støtten).

25. De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans fastslog i sin dom af 30. april 2002, Government of Gibraltar mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, i forenede sager T-195/01 og T-207/01, at forældelsesfristen i artikel 15 i forordning nr. 659/1999 på ingen måde var udtryk for den almindelige regel om, at ny støtte ville blive omdannet til eksisterende støtte, men alene udelukkede tilbagesøgning af støtte, der var ydet mere end ti år før Europa-Kommissionens første indgriben.

26. Selv i dette tilfælde er denne konstatering imidlertid formuleret uden forbindelse med vurderingen af den nationale domstols forpligtelse til at pålægge støttemodtageren at tilbagebetale den finansielle støtte, der er tildelt på grundlag af direkte anvendelse af artikel 108, stk. 3, TEUF (eller artikel 88, stk. 3, TEF), men inden for rammerne af prøvelsen af Kommissionens beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, TEF og forordning nr. 659/1999.

27. Om arten af den i artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 [eller også artikel 15, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999] omhandlede frist har Domstolen tillige udtalt sig i dom af 5. mart 2019, Eesti Pagar AS mod Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, i sag C-349/17, og af 30. april 2020, Nelson Antunes da Cunha, Lda mod Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP), i sag C-627/18. I disse domme fastslog Domstolen, at den

forældelsesfrist, der er fastsat i denne bestemmelse, udelukkende vedrørte Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte og derfor ikke kunne anvendes på de procedurer for tilbagesøgning af ulovlig støtte, der blev gennemført af de kompetente nationale myndigheder.

28. I disse domme rejste Domstolen imidlertid spørgsmål om rækkevidden af den forældelsesfrist, der er fastsat i denne bestemmelse, for så vidt angår muligheden for forældelse af krav (som eventuelt måtte være legitime i andre tilfælde), der er fremsat i hovedsagerne i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF [eller som en følge af en afgørelse truffet af Kommissionen i henhold til artikel 16 i Rådets forordning (EU) 2015/1589]. I det foreliggende tilfælde afhænger den forelæggende rets afgørelse imidlertid ikke af, om der er grundlag for den forældelsesindsigelse, som kassationsinstævnte 1 i egenskab af modtager af støtten rejste over for (i et andet tilfælde eventuelt legitime) krav i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF, men om kassationsinstævnte 1 er forpligtet til som støttemodtager også at tilbagebetale en ikke-anmeldt støtte, som efter udløbet af den i artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 (herefter) må anses for eksisterende støtte (dog ikke lovliggjort med tilbagevirkende kraft).

29. Ud over den blotte vurdering af følgerne af forældelse af Kommissionens beføjelser i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589, synes det ligeledes at være relevant, hvad Domstolen konstaterede i dom af 5. oktober 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH m.fl. mod Finanzlandesdirektion für Tirol m.fl.*, i sag C-368/04, og af 12. februar 2008 *Centre d'exportation du livre français (CELF), Ministre de la Culture et de la Communication mod Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*, i sag C-199/06, navnlig at Kommissionens afgørelse om, at en ikke-anmeldt støtte var forenelig med det indre marked, ikke medførte lovliggørelse af de retsakter, som var behæftet med en ulovlighed, eftersom disse var vedtaget i strid med forbuddet fastsat i artikel 108, stk. 3, TEUF. Domstolen fastslog imidlertid ligeledes, at der ikke af denne artikel fulgte en forpligtelse for den nationale ret til at pålægge støttemodtageren at tilbagebetale den (for tidligt) ydede støtte, da Kommissionen allerede havde truffet en afgørelse, hvori det blev fastslået, at denne støtte var forenelig med det indre marked. Dette berører ikke støttemodtagerens forpligtelse til at betale renter for varigheden af en ulovlig situation eller til at erstatte det tab, der er lidt som følge af den tildelte støttes ulovlige karakter.

30. Tilsvaernde fastslog Domstolen i dom af 23. januar 2019, *Presidenza del Consiglio dei Ministri mod Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA*, i sag C-387/17, at udløbet af den i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 659/1999 fastsatte forældelsesfrist ligeledes ikke kunne medføre, at ulovlig statsstøtte lovliggjordes med tilbagevirkende kraft alene med den begrundelse, at den blev eksisterende støtte som omhandlet i denne forordnings artikel 1, litra b), nr. iv), og dermed, at et søgsmål anlagt mod denne medlemsstat af borgere og konkurrenter, der var berørt af den ulovlige tildeling af støtte, fratoges ethvert retsgrundlag.

31. Domstolen har imidlertid stadig i disse domme ikke beskæftiget sig med spørgsmålet om, hvilken betydning udløbet af forældelsesfristen har for støttemodtagerens forpligtelse til selv at tilbagebetale den støtte, som (oprindeligt) var tildelt i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF ved direkte anvendelse af denne artikel.

32. Ifølge den forelæggende ret udgør disse EU-retlige bestemmelser derfor ikke en *acte éclairé* i forhold til det undersøgte spørgsmål.

33. Det kan således konkluderes, at det forelagte spørgsmål drejer sig om, hvorvidt (selve) udløbet af forældelsesfristen for Kommissionens beføjelser i henhold til artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 (også under hovedsagen), som fører til, at den tildelte støtte anses som eksisterende støtte i henhold til denne forordnings artikel 17, stk. 3, udelukker, at den nationale ret er forpligtet til at pålægge støttemodtageren at tilbagebetale den (ikke anmeldte) støtte i kraft af direkte anvendelse af artikel 108, stk. 3, TEUF.

34. Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål er den forelæggende ret først og fremmest af den opfattelse, at det forekommer acceptabelt (dog ikke uden rimelig tvivl), at lægge til grund, at såfremt en direkte anvendelse af artikel 108, stk. 3, TEUF ikke fører til, at den nationale ret er forpligtet til at pålægge støttemodtageren at tilbagebetale den for tidligt tildelte støtte i tilfælde af, at Kommissionen allerede har truffet afgørelse om, at denne støtte er forenelig med det indre marked, desto mindre er muligt, at den nationale ret pålægger denne forpligtelse på grundlag af den anførte artikel, når Kommissionen som følge af det objektive udløb af sin egen forældelsesfrist ikke skal (eller ikke længere er i stand til at) træffe en sådan afgørelse.

V.

[Udelades]